СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 215. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 15-го жовтня 1942. No. 215. Jersey City, N. J., Thursday, October 15, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАКОНОПРОЕКТ В СПРАВІ ВЕРБУВАННЯ 18—19 ЛІТНИХ ХЛОПЦІВ ПЕРЕД КОНГРЕСОМ

ВАШИНГТОН. — Голова конґресового комітету мілітарних справ, Мей, вніс перед палатою представників законопроект, на основі котрого вік побору до армії обмеженоб з 20 до 18 літ. Американські військові власти вже здавна домагались того обниження, але щойно по останній радієвій промові президента конґрес поспішно взявся до акції. Подібний законопроект підготовляє також сенат і як кажуть конґресові провідники він буде ухвалений вже в найближчих кількох днях. На основі того законопроекту біля півтретя міліона молодих американських хлопців в віці 18—19 стануть до диспозиції армії. Вкупі з тим законопроектом дотичні кола хочуть поробити певні полекші для студентів й залишити їх на пів чи на один рік студій, щоб вони могли збільшити своє знання і стати кориснішими для армії.

КОНГРЕС ПРОТИ ВИБОРЧИХ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ ДЛЯ НІГРІВ.

ВАШИНГТОН. — Конґрес великою більшістю голосів, 252 проти 84, повалив застереження, що існує в полудневих стейтах, щоби участь в голосуванні брали лише ті люди, котрі платять податки. Те застереження там існувало вже довгий час і воно головно дотикало нігрів, що вбільшости належали до вбогої кляси і податків не платили, й через те не могли голосувати. Тепер конґрес те застереження повалив, хоч представники полудневих стейтів завзято його обороняли. Вони говорили, що в той спосіб федеральний конґрес втручається в справи стейту і не дозволяє поодиноким стейтам розвязувати своїх внутрішніх клопотів так, як це стейт сам уважає за відповідне. Але інші конґресмени говорили, що тепер, коли Америка бореться за свободу не лише для себе, але для всіх інших, вона мусить вдома дати гарний приклад, що ту свободу вона признає всім в однаковій мірі. Коли нігри можуть боротись за Америку, вони можуть також голосувати на рівні з іншими американськими громадянами, говорили конґресмени.

АЛЬФРЕД СМИТ І СЕНАТОР МІД ПІДДЕРЖУЮТЬ БЕНЕТА.

НЮ ЙОРК. — Альфред Смит, колишній губернатор нюйорського стейту, виступив отверто за піддержку Бенета. Від 1934 р., коли то він розійшовся з президентом Рузвелтом, він не хотів брати активної участи в політиці по боці Демократичної Партії. Він навіть в останніх виборах піддержував Вилкого, републиканського кандидата. Але тепер знов навернувся до Демократичної Партії і всеціло піддержав Бенета, кажучи, що той має всі дані, щоб бути добрим губернатором, а Томас Дюї, републиканський кандидат, тих даних не має. — В Джеймставн, Н. Й., виголосив промову сенатор Джеймс Мід і також всеціло піддержав Джана Бенета, кажучи, що Демократична Партія впродовж довгих літ свого урядування в Олбані, дала дуже добру адміністрацію і її треба задержати. Сенатор Мід заявив, що буде агітувати за Джаном Бенетом, хоч підчас партійних виборів він завзято змагався з Бенетом за кандидатуру. Демократична Партія його не вибрала, хоч піддержував його президент Рузвелт. Тепер Мід забув про те і виступив в користь Бенета. Бенет радо приняв його піддержку і заявив, що це „демократія при праці".

ВИЛКІ ЇДЕ ДО ВАШИНҐТОНУ.

МІНЕАПОЛІС. — Вендел Вилкі, по довшій вандрівці по ріжних краях світу, рішив наперед поїхати до Вашингтону і там здати звіт зо своєї поїздки, а щойно тоді говорити ширше про ту поїздку; а також — удатись на відпочинок. Вилкі рішився їхати наперед до президента після того, як в тім напрямку дістав натяк з боку Білого Дому. По побаченні з президентом, говорив Вилкі, він дасть відповідь певним державним мужам, що то робили собі легковажні заяви на його домагання „другого фронту".

ПАЙКУВАННЯ ОПОН.

ВАШИНГТОН.—По 22 листопаді входить в життя пайкування гумових автомобільних опон. Кожний автомобіліст, що був такий „далекозорий" і купив для свого авта більше, як пять опон, тепер мусить віддати ту надвишку. А коли не віддасть, то уряд не дасть йому ні гальону газоліни і ті опони йому на ніщо не придадуться. За надвишку опон, зрозуміло, він дістане зворот грошей. Але, ту надвишку він мусить продати в такому місці, від якого дістав би вартісну посвідку продажі.

Американська Фльота Затопила Біля Соломонських Островів Шість Японських Кораблів

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти подає, що вночи, з минулої неділі на понеділок, американська фльота затопила шість японських боевих кораблів, це є — один кружляк більшої ваги і пять нищителів. Ця битва відбулась серед Соломонських островів, недалеко острова Ґвадалканал, куди японці пробували висадити скріплення для своїх сил. Битва тривала лише пів години і за той час завдала японцям страшний удар. Американці втратили лише одного нищителя. Другого дня американські літаки наздігнали решту японської фльоти і знов тяжко ушкодили один кружляк і два нищителі. Японці не змогли цей раз висадити ніякого війська на Ґвадалканал і по великих стратах втекли.

ЯПОНЦІ НЕ ВИКОРИСТАЛИ СВОЄЇ ДАВНІШОЇ ПЕРЕМОГИ

ПЕРЛ ГАРБЕР. — Знавці говорять, що японці, затопивши 9 серпня ц. р. біля Соломонських островів три американські кружляки не використали того страшного удару й через те американські сили, хоч понесли той удар, осягнули свою поставлену мету та доставили на острів Ґвадалканал великі скріплення. Знищивши три американські кружляки і один нищівник, як теж один австралійський кружляк, японці могли дуже легко напасти на американські транспортові кораблі, які знаходились від них всего на 18 миль і були майже безборонні, та могли їх цілковито знищити. Але японські кораблі, що ніччю напали на американські кораблі, були у великім поспіху. Вони плили в напрямку від американських транспортових кораблів. Пливучи скоро вони постійно стріляли і своїми цільними стрілами затопили американські кораблі. Вони неначе були під приказом — вдаряти і втікати. Американські моряки, що врятувались з тої битви, розказують, що їх кораблі, заки пішли на дно, завдали також тяжкі втрати японцям, бо на кількох японських кораблях запалили сильні сожежі. Також в кількох випадках замовкли гармати і погасли рефлектори. Але яка саме була втрата японців — внаслідок темноти годі було ствердити.

НАЇЗД НА КІСКУ

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти подав до відома, що американські летуни наїхали на обсаджений японцями острів Кіску, в ґрупі Алевтських островів і тяжко його збомбардували. Замітне те, що японці ставили слабий опір.

Ініціятива на Німецько-Совєтськім Фронті в Руках Совєтів

МОСКВА. — Совєтські війська перебрали від німців ініціятиву і заняли ті позиції, що їх вчера втратили в Сталінграді, як теж заатакували німців на крилах з північно-західнього боку. Таке подає совєтський комунікат, а німецьке звідомлення зазначує, що німецькі війська над Доном і на Кавказі є в дефензиві. Теж подано, що „погода постійно погіршується". Сталінград є тепер обстрілюваний головно гарматами.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ЩОРАЗ АКТИВНІШІ

КАЇРО (Єгипет). — Ген. Росел Л. Максвел, начальний командант американських військ на Середущому Сході, подає, що активність американських частин збільшилась до цеї міри, що треба видавати про це постійні денні комунікати. Зачнеться їх видавати від четверга.

ПІВ МІЛЮНА КАНАДІЙЦІВ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — При допомозі конвоїв і без втрати навіть одного вояка перевезено з Канади до Анґлії 500,000 вояків, що виконують там активну военну службу. Канадійська повітряна сила, що воює на ріжних фронтах, виносить 130,000 летунів.

ПОНИЩЕНО ФАБРИКИ В БУДАПЕШТІ

СТОКГОЛЬМ. — Відомости з Угорщини подають, що наслідком совєтських налетів ушкоджено три фабрики та цілковито знищено два летунські поля в Будапешті.

ПЕРЕДАЛИ ТЕ, ЩО НЕ БУЛО СКАЗАНЕ

БЕРН (Швайцарія). — Італійські ґазети подали дуже мало про останню промову президента Рузвелта. Написали, що він сказав, що кораблебудівництво в Америці почало нагло спадати. Як відомо, президент сказав, що підноситься.

ЗІСТРІЛИЛИ 47 ЛІТАКІВ ЗА ТРИ ДНІ

ВАЛЄТА (Мальта). — Ворожі літаки далі пробують бомбардувати Мальту. І далі без успіху. Знову збито вісім літаків. Разом за три останні дні знищено 47 літаків Осі.

ДЛЯ ХЛОПЦІВ АДОЛЬФА. Такі півтонові бомби приготовляється в дарунку для Осі. Обслуга літаків британської летничої служби вантажить такі бомби на літаки перед рейдом на націстичну Німеччину. Британія має навіть ще більші бомби, які важать по чотири тони, а які розбивають цілі блоки будівель; ці, що на світлині, виглядалиб при тамтих, як карлик коло людини природної величини.

АЛІЯНТИ ДУМАЮТЬ ПРО НОВУ СТРАТЕҐІЮ З ОГЛЯДУ НА НІМЕЦЬКУ ДЕФЕНЗИВУ

ЛОНДОН. — Ґенеральні штаби Злучених Держав, Великої Британії й Совєтів погоджуються щодо того, що Аліянтам треба повзяти нову военну тактику, бо Німеччина перейшла з офензиви до дефензиви. Британські военні знавці є того переконання, що ця німецька зміна є випливом того, що военні сили Гітлера стають щораз слабшими. Нова военна тактика Аліянтів повинна бути побудована ще на тому заключенню, що Совєти видержать цю зиму, а з весною зачнуть офензиву. А це є цілком правдоподібне, бо німці не осягнули в Росії цього року того, що повинні були осягнути, себто не змогли знищити совєтської военної сили, заки Британія зачне діставати повну военну допомогу з Америки. Тепер німецька військова команда ратується дефензивою. Вона хоче задержати в Росії заняті позиції, а решту армії відтягнути на захід, щоб там боронитись перед інвазією Аліянтів. Гітлер думає, що якщо це йому вдасться і Британія побачить, що нема виглядy на інвазію, тоді захоче годитись з Німеччиною. Усе те, як кажуть військові знавці, означає, що тепер є для Аліянтів під военним оглядом дуже добра нагода виготовити один спільний плян і поправити своє положення на великі розміри.

ДУЖЕ ХОТІЛИБ ЗАМИРИТИСЬ.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Вистарчить прочитати редакційну статтю в „Франкфуртер Цайтунґ" п. н. „Европа—твердиня", щоб пізнати, що Гітлер хоче доконче з Анґлією миритись. Часопис покликується на анґлійську ґазету, в якій пишеться, що Гітлер перемінює Европу в „нездобуту твердиню". Німецький часопис каже, що Держави Осі не мусять „цілковито" виграти війну, а можуть вдовольнитись тим, що мають у своїх руках. Зате Анґлія, пишеться далі, може тільки „тотально виграти", а як цього не буде, то означатиме, що вона війну „тотально програла". Далі кажеться, що Анґлія пропаде навіть, як Держави Осі її цілком не поконають. При тому є ще одно, що особливо важне: часопис признає, що внутрі Німеччини „тайні аґітатори" дуже затроюють домашній фронт. Ось те останнє вияснює якнайкраще властиву причину, чому появилась в німецькій ґазеті згадана передовиця. Німеччина слабне.

А. Ч. ХРЕСТ У ДОПОМОГУ РОСІЇ.

МОСКВА. — Росія дістала від А. Ч. Хреста медичних інстументів і ліків на суму приблизно $8,000,000. Це є окремо від того, що вона дістає на підставі Ленд-ліз договору. Таке заявив американський представник А. Ч. Хреста у Москві. А д-р Н. Котельнів, голова совєтського Червоного Хреста і Півмісяця, зложив Америці подяку за жертви.

ЩЕ В СПРАВІ ЗАКОВУВАННЯ ПОЛОНЕНИХ.

ЛОНДОН. — В Анґлії справа заковування полонених є для загалу британців і самого уряду неприємна. Уряд старається її якнайскорше зліквідувати. Ось тому і британський премієр Чорчил заявив у парляменті, що уряд звернувся до Швайцарії, щоб вона інтервенювала в Берліні, щоб Німеччина не заковувала британських полонених, а як так буде, то Анґлія негайно розкує німецьких полонених. При тому Чорчил вияснив, що часом заходять такі обставини, що треба братись і за такі середники навіть в інтересі самих полонених. Але зазначив, що уряд не видавав ніякого зарядження в справі заковування німецьких полонених, взятих у неволю підчас рейду на Дієп.

ДУМАЮТЬ ПРО НОВИЙ ЛОНДОН.

ЛОНДОН. —Війна війною, але що буде по ній, це важніше. Ось тому і поручено двом визначним архітектам начеркнути пляни, як має виглядати новий Лондон, що повстане на руїнах старого, знищеного бомбами. Це тяжке завдання, бо хочуть місто змодернізувати, а при тому задержати найкращі памятки старини.

ЗГІДНІ ЩОДО ВІЛЬНОЇ ІНДІЇ.

ДЖАЙПУР (Індія). — Герберт Л. Метюз, кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", відвідавши ріжні індійські провінції, приходить до переконання, що назагал всюди населення бажає, щоб Індія стала вільною. Джайпур — це провінція, що має ліберальну владу, бо має прогресивного принца і такого премієра при владі. Тут не було безпорядків. Але зате саме тут Ґандія зброя, пасивний спротив, виглядає дуже ефектовною в порівнанню з революційними відрухами в Делі, Бомбаю, чи де деінде. Населення, каже кореспондент, назагал симпатизує з Всеіндійським Конґресом. Це правда, що є тертя на тлі релігійним між ґіндусами і магометанами, але це не міняє того, що загальне бажання є таке, щоб британці залишили Індію, та щоб Індія стала свобідною.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Програма Кращого Майбутнього

Остання радіова промова президента Рузвелта до американського народу заслугує на увагу з багатьох зглядів. Виходить це хочби з того, що вона мала на цілі порушити цілу низку жизнених питань хвилі: військову службу, промислову працю для війни, допомогу союзникам, другий фронт і такі інші. Підходити до неї можна з різних боків і підчеркувати, що кому видається найважнішим у даний мент.

Зо становища майбутнього найважнішим певно буде вважатися кінцевий уступ промови, в котрім президент виявляє свій погляд на Америку й її ролю в майбутньому світі. Навязуючи до Свята Колюмба, президент підняв як його головну заслугу те, що він „відкрив новий світ, де свобода і терпимість і пошанування людських прав і гідности дали захист для угнетених у Старому Світі".

„Нині сини Нового Світу" говорив президент, „воюють по краях, далеко віддалених від їх рідної Америки. Вони воюють, аби врятувати для всего людства, в тому числі й для себе самих, засади, котрі цвили в цьому новому світі свободи.

„Ми памятаємо на незчислені міліони людей, котрих майбутня свобода й навіть само життя залежить від постійної перемоги Обєднаних Держав."

Далі президент остерігав американців перед ізоляціоністами, які, коли почнеться розвал Осі, скажуть нам, що ми вже знову вийшли на безпечне місце, що нам нічого журитися рештою світа, що нам пора лишити його, най він вариться в своїм сосі, що нам нічого витягати іншим каштани з огню. Проти такого вузького себелюбства президент висуває противну міжнародну програму: „Це зайво вигравати бої, а програвати справу, за котру бої зводиться. Це безпотрібно виграти війну, хіба що війна остається виграною надалі. . Це не значить виграти війну, коли ворог мав би за одно покоління наново встати". Говорячи в імені Обєднаних Держав, президент закінчив: „Ми обєдналися для добування такої перемоги яка гарантувала би, що наші внуки можуть рости й при Божій волі жити все своє життя, вільні від постійної загрози, інвазії, знищення, рабства й насильної смерти".

Цю програму президент самий називає реалістичною, чим він ударяє по тих, які пляни кращого перестрою державних і міждержавних умовин, від кого вони не походили би, осуджують однаково як нереальні „ідеалістичні", фантазії або просто обман, обчислений свідомо на обдурення несвідомих і неоглядних. Що й в Америці найдуться люди, які скажуть американцям, що наша хата зкраю, і люди, для яких всяка спроба поліпшення умовин це брак реалізму й фантазія, цього можна догадатися, хочби на основі досвіду з першої світової війни. Тому програма президента Рузвелта не повинна нікого заставляти махати руками цинічно на його програму, а повинна заставити кожного піддержувати ті суспільні сили, які не дають Америці зійти до цинічної байдужности. Усім людям зо суспільною відповідальністю треба піддержати президента, аби не дати ворогам звести його слів до значіння пустих фраз, сказаних на вітер.

ЩЕ ЯК ДОВГО?

З кожного краю, що опинився під націстівською окупаційною владою, надходять день за днем одні й ті самі вісти: щораз більше розстрілів і щораз менше поживи. І щораз більше саботажів, і щораз менше тих, що вірилиб, що Гітлєр може війну виграти. В критичному положенню опинилась навіть і та Данія, що пішла Гітлєрови на уступки. Виходить, що жде її та сама доля, що й Норвеґію, якщо не дасть „добровільно" згоди на те, щоб націсти її до решти виграбили, та якщо не виповість Анґлії війни.

Усі познаки вказують на те, що націсти в усіх краях опирають свою владу виключно на страху, на грубій силі, та що це та одинока „політика", якій одинокій вони довіряють. І вона, очевидно, заганяє їх до гробу. Виходу з цього положення немає ніякого. Навіть якби Гітлєр пробував міняти тактику, то ніхто йому тепер не повірить. Він має під собою людей, що його вправді бояться, але в ще більшій мірі його ненавидять. І тому, не зважаючи на страх за життя і на терпіння, підносяться раз-у-раз проти нього руку, де це тільки можливе. Якжеж у таких відносинах буде можна на довшу мету правити стільки землями і народами?

Воно булоб неможливим навіть тоді, колиб всі ті поневолені народи були оставлені виключно на свої власні сили. Навіть тоді Гітлєр і його націстична влада мусілаб пропасти, хоч це можливо тягнулосяб довший час і коштувало десятки міліонів жертв. І в такім випадку поневолені народи таки не далиб себе живцем поховати в могилу, а бунтувались би так довго, поки Німеччина, воюючи з усіми ними, не вичерпалаб цілковито своїх власних сил і сама не опинилась над берегом пропасти, до чого вже йде. Та так довго не прийдеться ждати, бо поза Европою з кожним днем наростають щораз свіжі сили, готові до боротьби з Гітлєром, коли його сили маліють. Ось тому і не треба буде дуже довго ждати, заки Гітлєр буде знищений. Тому і не треба поневоленим Гітлєром народам піднімати тепер повстання, чи щось подібне. Треба тільки з як найбільшою охороною своїх сил виконувати такі саботажі, щоб припинювати працю в фабриках, комунікацію, тощо. Це й робиться. А на всьо інше прийде скоро пора.

Скільки не говоритиб тепер про другий фронт в Европі, то так є, що, чи він прийде за місяць, чи два, то це не є рішальним. Головне, що він певно прийде. І то скоро. І буде підготований так, що поневолені Гітлєром народи будуть могти тоді піднімати справжні повстання в надії, що вони не будуть даремним проливом крови, а тільки завданням останнього удару зненавидженому ворогови.

Ось той величезний простір, від Волги аж до Анґлійського каналу, що є тепер під націстівською владою, покажеться скоро великою німецькою слабістю. А це головно тому, що Гітлєр і націсти не зуміли зеднати собі населення тих земель, ні нікого в світі переконати, що вони несуть краще життя. В таких обставинах кінець Гітлєра — недалекий.

Архиєпископ д-р Йосиф Сліпий -- Помічник Митрополита Шептицького

Вже в першім році війни, коли то завдяки порозумінню між Гітлєром та Сталіном большевики окупували Західну Україну з Львовом, долетіла до Америки вістка, що епископом - помічником митрополита Андрія Шептицького став у Львові ректор Богословської Академії, о. д-р Йосиф Сліпий. Як багато других вісток, так і цеї ніхто ні потвердити ні заперечити не був в силі. Доперва у вересні цього року надійшов зі Швайцарії часопис „Кореспонденційний Листок", орґан Товариства Священників Вихованків Університету в Інсбруці, в якому описані обставини, серед яких відбулося поставлення о. д-ра Сліпого на архиєпископа - помічника митрополита таки на підставі безпосередних інформацій новопоставленого владики. Згаданий часопис приносить теж низку відомостей про українське церковне життя в Галичині в часі та по відвороті большевиків з Галичини. Більші виїмки із згаданого швайцарського часопису передрукував українсько-канадійський часопис „Світло" в числі з дня 1. жовтня б. р.

Перша відомість — пише „Кореспонденційний Листок" (за липень 1942), що дійшла до нашого відома в останньому часі, була номінація Всесвітлішого о. д-ра Йосифа Сліпого на архиєпископа-помічника у Львові. Новоіменований князь Церкви, що належить до українського обряду, вродився 17. лютого 1892 р. в Заздрости, Галичина. Осінню 1912 р. прибув він до Інсбруку, щоб почати свої фільософічно - богословські студії... Його настоятелі цінили в тихім та обережнім студентови благородний та правдиво священничий характер, що проявлявся в замилуванні до науки та в правдивій побожности. Тої самої думки був про нього й його владика, коли його, тоді ще молодого священика, іменував префектом, а згодом й ректором великого українсько - католицького семинара у Львові. На цьому становищі він не тільки оправдав надії покладані на нього, але ще й показав себе в тяжких часах вірним дорадником та помічником свого церковного зверхника.

Російська інвазія 1939 року прогнала його з його уряду, але важко досвідчуваний муж тримався невгнутим. При наступі німців на Галичину в 1941 р. большевики засудили д-ра Сліпого на смерть, від якої однак спасся чудом. Позвольмо князеви Церкви самому це розказати: „Страшним був відворот большевиків. Пополудні заїхав большевицький тенк перед катедру (Св. Юра у Львові). Нас витягнула поліція з помешкань і поставила під мур. Енкавудисти роздерли на мені також рясу. Так стояли ми дві до три години, а за плечима машинові кріси, ручні ґранати, тенки та гармати. Ми збудили у собі жаль і очікували смерти. Від часу до часу нас ще слідили. Вкінці прийшов старшина й пустив нас на волю.

„В порівнанню з першими місяцями по приході большевиків переніс я ці погрози далеко спокійніше. Тоді клався я вечером спати до ліжка й не був певним, чи я рано стану знову здоровий. Тоді приходили мені на думку слова пророка Ісаії: Прийде час, коли вони рано будуть з тугою ожидати вечора а вечером ранку.

„Опісля забрався я до віднови зруйнованого Духовного Семинара. За два місяці міг я з Божою поміччю усунути трупи, будинок відновити, зібрати професорів і отворити академічний рік. Прийшло 70 питомців і все ще нові зголошувались.

„Важким ударом для нашої Академії було замордування о. д-ра Миколи Кондрада, декана фільософічного факультету й професора о. д-ра Іщака. Дав би Бог, щоб ця велика жертва виєднала нам небесне благословення".

Про свої епископські священня говорить владика ось що: „Я був тайно висвячений ще в 1939 році на празник Непорочного Зачаття Матери Божої, 21-го грудня в архиєпископській каплиці Високопреосвященним Митрополитом і епископами Никитою Будкою та д-ром Николаєм Чарнецьким в присутности митрополичої капітули. Опісля мої епископські священня проголошено урядово. За епископський жезл отримав я деревяну палицю Митрополита, яку він вже раз був дав покійному епископови Боцянови в Києві як пастирський жезл, а також той самий епископський перстень та гієратикон. Ці всі річи дуже дивним способом вратувались перед большевицьким знищенням у духовній семинарії. Я добачував у тому особливий палець Провидіння".

Оце автентичний опис одної з найновіших сторінок історії Західної України.

За останніх 15 літ перед світовою війною особа о. д-ра Сліпого добре записана в історії культурного життя Західної України. Архиєпископ Сліпий це ентузіястичний приклонник особи митрополита Шептицького, його ідеольоґії та його праці, що все уміла повязати добро українсько-католицької церкви з добром українського народу, тому по повороті до Львова зі заграниці стає о. Сліпий найближчою особою Митрополита та спосібним виконавцем його смілих замислів.

Зі заграниці привіз архиєпископ Сліпий на рідну землю багато зрозуміння для культури взагалі, а його сильна індивідуальність проявилася у тому, що вмів цінити все, що українське. Тому на становищі ректора семинарії чи духовної академії стає — подібно як митрополит Шептицький — горячим обновником староукраїнських традицій у західно - українському церковному житті.

Найбільшою його заслугою була орґанізація та знамените ведення Львівської Богословської Академії серед найтрудніших обставин західно - української політичної дійсности. До Львова прибув молодий доцент римського університету Ґреґоріянум саме в році повільного занепаду Українського Тайного Університету (1923). Всі заходи українських політичних та наукових кругів добути державний український університет або хоч дозвіл відкрити приватний український університет розбилися об невмолиму лінію винародовлюючої політики польського уряду. Тоді на святоюрській горі у Львові родиться плян створити українську університетську установу під крилами Церкви, використуючи постанови конкордату, що Католицька Церква в Польщі має право закладати високі католицькі школи. Українські наукові кола, згуртовані біля Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, апробували цей плян. Тим способом повстала у Львові Богословська Академія для оминення чуйности польського уряду спочатку тільки як богословська школа, але з наміченим пляном систематичної розбудови у повний український католицький університет у Львові з чотирма виділами — богословії, фільософії, права та медицини. Ніхто краще не надавався до виконання такого осторожного пляну як о. д-р Йосиф Сліпий.

Вже в році 1926 зачала своє істнування Богословська Академія спершу немов на пробу. А в 1928 р. появляється вже фундаційна грамота митрополита, у якій зазначені також ті дальші цілі нової установи. „Зокрема поручаємо" — пише митрополит Андрій у фундаційній грамоті — „відкривати та вивучувати минуле" Церкви Українського Народу та щирі змагання наших батьків до Святої Єдности, для якої вони не жаліли і своєї крови. Розуміємо, що є лиш одна відвічна правда до пізнання якої прямує людська мудрість, **тому поручаємо не занедбувати також пізнання глибин людської мудрости, що нашому народови з браку власних високих шкіл часто стає недоступною".**

Використовуючи зарадження Ватикану зреформувати богословські студії у цілому світі, Академія вже 1932 року дістає другий — фільософічний виділ, що не обмежувався тільки до науки католицької фільософії, але розрісся у правдивий фільософічний виділ европейських університетів з катедрами української літератури, історії, археольоґії, антропольоґії, музики, мистецтва і тощо.

Нова установа навязує до рідних українських традицій, тому приймає назву Академії, стаючи немов продовженням світлої колись київської Могилянської Академії.

О. д-р Сліпий знав секрет повстання великих наукових установ новочасного культурного світа, а ним є — гуртування біля установи як найкращих наукових українських сил, бо не мертві мури, але талановита людина всилі створити культурні цінности. У славній паризькій Сорбоні, у її початках в середновічнім „квартер лятен" учні стягалися з цілої Европи, щоб слухати великого Абелярда, хоч викладів мусіли слухати з вікна професора, сидячи на вулиці на соломі. Для молодого ректора о. Сліпого кожний поважний український науковець був для академії дуже потрібний, хочби його наукова специяльність мала нераз дуже не багато спільного з богословієм оскільки тільки його наукові погляди були згідні з католицькою наукою. Тим чином в академії побіч священників, професорів богословія, найшлися такі поважні професори і українські науковці, як історик України Крипякевич, ґеольоґ Полянський, археольоґ Пастернак та інші прикраси Наукового Товариства ім. Шевченка. Ректор Академії мав віру у вартість людини і ця віра його звичайно не заводила, зрештою сам ректор Академії, як дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, держав все руку на живчику українського наукового та літературного життя, для якого мав живий інтерес. Заложений ним та з його приватних грошей підпомаганий літературний журнал „Дзвони" встиг згуртувати біля себе зовсім поважний гурт молодших письменників.

У політичне життя ректор о. Сліпий не мішався і як слід духовникови ніяка політична ґрупа не могла зараховувати його до своїх людей; його інтерес обертався в рамцях всеукраїнського культурного життя. Тому теж крім вчених біля Академії гуртувалися мистці малярства, як Олекса Новаківський, Петро Холодний, Павло Ковжун, яких твори прикрашують академічні мури.

Замітне, що новий помічник митрополита дістав титул архиєпископа, а не епископа як звичайно дістають епископи-помічники. Чи під тим архиєпископським титулом криється щось більше — це тайна високих церковних кол. В першім році війни рознеслася була вістка, що новопризначений митрополичий помічник Йосиф став „помічником Митрополита з правом наслідства", себто, що по смерти Митрополита автоматично мав би стати його наслідником. Така установа епископів помічників з правом наслідства знана в історії української церкви. Якщо і в тім випадку так булоб то українське духовенство та нарід в Галичині прийнялиб таке зарядження Ватикану з глибокою вдячністю як певність, що так світло митрополитом Андрієм Шептицьким записана церковно-політична лінія на Західній Україні не буде заломана, бо на ділі ніхто з українських духовників не є більше спосібний її продовжувати на користь українського народу як архиєпископ Йосиф.

(**Від редакції:** З іменуванням о. д-ра Сліпого архиєпископом - помічником, митрополит Шептицький має нині двох помічників, бо другим епископом-помічником є Преосв. Іван Бучко, добре відомий американським українцям. Як доносять канадійські „Українські Вісти", епископ Іван Бучко, що виїхав був минулої осени до рідного краю, ще досі перебуває в Римі, бо на рідну землю не хоче його впустити німецька окупаційна влада. Видно, що він не є для неї бажаний).

Микола Чубатий.

НАДІЯ КИБАЛЬЧИЧ

Пропащі Сестри

(Повість).

9)

Коли після цієї новини він прийшов до Катериненків, Ліза не вийшла до нього, а батьки так його привітали, що він відразу зрозумів, в чім річ і вже більше не навертався. Після цього зі злости він почав скрізь розповсюджувати, що Ліза чіплялася до нього, та він не схотів.

Катериненки прожили в місті три нудних роки. Ліза залюбкиб переїхала до більшого та на це вже не було грошей.

Час минав неможливо швидко та непримітно, як це буває в одноманітному життю.

Через три роки вмер батько і вся родина мусіла вернутися назад у містечко.

Лізу жахало їхати туди, так сказати, без нічого, а ще гірше вона себе почула, коли приїхавши, оглянулася навколо, дівчата підлітки стали дорослими, однолітки або повиходили заміж, або вже вважалися пристаркуватими. А всетаки, тому, що вона все ще була найкраща та до того ще й городянка, всі паничі знову почали найдужче цікавитись нею.

Особливо став за нею упадати учитель земської школи молодий та гарний. Але він стільки наслухався про її вдачу, що до сватання діло не дійшло, а він, щоб не сушити дармо серця, взяв посаду в іншому повіті.

Лізі він дуже подобався, хоч вона і не вийшлаб за нього, принаймні зараз. А всетаки, коли він виїхав, їй було дуже тяжко.

Вона жадала знову вирватися з містечка, тільки вже кудись інше. Та після смерти батька хазяйство занепало, доходи зменшилися і взагалі доводилось обмежити свої потреби, не те, що вже куди переїздити.

Поснувалося безбарвне життя. Ліза виходила і на горбок і до перелазу, їздила в сусідні села на ярмарки та спектаклі — воно не змінялося.

Ліза часто вдивлялася в сестрине личко, як вдивляються матери, коли їм гадається ніби дитина хора. Але Ліза боялася не хвороби, а вроди. Оля була кругловида, кирпата, чорноока і товстенька. Це заспокоювало Лізу, бо вона бачила, що Оля буде не така, як вона, себ то на її думку, вона буде не гарна.

Покірливій мовчазній дівчинці було тяжко жити. Ліза била її, дратувала, примушувала служити собі, сміялась з неї, як з каліки та дурної. Вона забороняла Олі гуляти з дітьми, бо „вона розсобачиться", не дозволяла шити їй гарні убраннячка — „щоб не зробилася кокеткою". не дозволяла давати смачного — „щоб не звикла ласувати" і всіма способами „привчала до роботи", „привчала слухатися" і без того слухняну та роботящу дівчинку.

Коли Лізі було трицять два роки, вона захворіла на кір. Хвороба була важка, а її наслідки ще тяжчі: після неї Лізіна врода раптом змарніла. Вона була така ніжна, така делікатна, що не могла витримати хвороби. Тонкі риси стали сухими та пожовклими, пишне волосся потемніло і вилізло, стан втратив ґрацію та легкість. Її можна було дати на десять років більше від тих, що вона мала. Спочатку вона соромилась між люди показатися і ховалася дома, дожидаючись, поки вернеться краса. Та не верталася. Ліза помалу звикла до цього вигляду і їй стало здаватись, ніби вона знову зробилась такою, як була.

Тоді знову почала виходити між люди та поводитись як і раніше. Тільки вона стала примічати, що всі тепер відносяться до неї зовсім інакше. Всі вважали, що вона тепер має зовсім інші звички, інші думки, інші потреби, інший смак. Вони думали, що з красою вона стала іншою. Але вона не розуміла причини і дуже дивувалася.

Однієї ночі Лізу збудила музика. Дзвеніла мандоліна в супроводі ґітар. Попович з товаришами вертався з гостей до дому і вони, ідучи дорогою повз-двір Катериненків, помалу собі приґравали.

Ліза підвелася і завмерла від щастя... Ніжна та палка музика, наче мова коханого входила в душу і дурманила голову... Раптом її серце здріґнулось і похололо. Вона зрозуміла дійсність. Зрозуміла, що ця музика не її, а іншим, що щастя кохання вже не для неї, а для інших. Тепер це їй стало ясно, зовсім ясно, що це не її. Її все вже скінчилося; вже зникла певність прекрасного майбутнього, замісць неї вона, не примічаючи того, вже давно кохає незбутні мрії. Найголовніше і найкраще в життю: молодість, — відійшла і лишила тільки споґад про себе. Як жити далі? Так саме як досі, нудьгуючи та дратуючи, тільки без втіхи своєю красою, тільки без втіхи людським любованням, тільки без надії на краще, на відміну. Як це сталося так швидко і несподівано, що вона і не примітила, як усе втратила? Ліза лягла на ліжко і слухала, як музика поволі віддалялася і здавалось їй ніби то віддаляється від неї молодість. От вже і не чуть... Не чуть... Навколо тиша... Десь далеко гавкають собаки і так одноманітно і втомлено, мов від невгамованої нудьги. Здавалося, що цій ночі не буде кінця...

Ранком Ліза встала страшною. Увесь день вона мовчала, чим дуже всіх вражала, бо всі звикли до її завсіди роздратованої мови та лайки.

Їй здавалось, ніби вона опинилась у якомусь зовсім іншому життю, до котрого мусіла пристосуватись, а вона не знала, що й робити. Адже вона тепер не молода дівка, а для немолодої треба іншого убрання, іншої мови, інших рухів, іншого життя! Страшна туга пекла в грудях.

(Дальше буде).

Будуюча і Руйнуюча Критика

У нашому громадському житті ми зустрічаємо нераз одиниці, які все критикують. Вони знаходяться в кожній організації і займають нижчі, або вищі позиції. Деколи вони вибиваються на редакторів відповідальних ґазет. Із тих своїх позицій вони випускають критичні завваги на ріжні прояви нашого життя.

Критика, безперечно, це дуже здорова річ. Критика висвітлює похибки, які заходять у суспільнім житті, вона виробляє на ті похибки суспільну опінію, і вкінці викликує волю серед загалу дані помилки направляти. Без критики суспільне життя штивніє. Похибки вкорінюються так, що стають хронічною хворобою. Громадське життя зачинає занепадати і все довкруги починає загнивати. Критика провітрює ту суспільну задуху, витягає все на денне світло і заставляє дану суспільність направляти свої недомагання. Там, де нема критики, починають жирувати ріжні невідповідальні одиниці.

Критики дійсно всюди потрібно. Але критики будуючої, оздоровляючої, а не руйнуючої. Бо критика може бути також руйнуюча, яка замісць оздоровляти дані недомагання, ще більше їх поглибляє. Яка, замісць викликувати серед суспільности бажання поправити дане лихо, викликує в неї почуття безрадности і меншевартности, мовляв, дана суспільність ледаща з гори на долину і шкода навіть робити заходу біля якоїсь поправи.

Будуюча, або руйнуюча критика має місце не лише в суспільнім житті, але також у нашім особистім. Коли наприклад, якась мати робить своїй дочці критичні завваги, щоб та одягнулась у відповідну одежу, щоб причепурилась і викликувала гарне враження серед інших, а не насмішку, то це будуюча, корисна критика, випливаюча дійсно з материнського серця. Але колиб так трапилось, що якась мачоха почала на даній дівчині критикувати все від голови до ніг, ще й до того додавати, що та дівчина це „дурний ковтун, котрий не знає, що гарне й тому ніколи не вмітиме якслід зодягнутись" — то це вже булаб руйнуюча, нищильна критика, а не будуюча. Така критика вбилаб у дівчині почуття певности. Дівчина заякаласяб своїми хибами так, що справді почалаб думати про себе, як про якусь меншевартну особу. В дальшім бігу це відбилосяб зле на її долі.

Те саме діється з цілою суспільністю. Коли хтось починає вмовляти в якусь суспільність, що вона наскрізь нездарна, що вона давалася вести провідникам, котрі були зрадники, чужі аґенти, цілковиті нездари, чи самолюби, які думали лише про себе, то це не є будуюча критика, тільки руйнуюча. Вона викликає в суспільности почуття нижчевартости, викликає таке внутрішне переконання, мовляв дана суспільність є гірша від інших.

На жаль серед нас знаходяться того роду „критики". І то свої, які навіть ту свою затруту нищильну критику прикривають бажанням „бачити свій нарід в найкращому світлі". Коли вороги українського народу критикують все, що ми зробимо, то це зрозуміла річ. Їхнім завданням є власне викликати серед нас те почуття нижчевартости. Це їхнім завданням є висміяти все, що ми в нашій минулій історії робили, яктеж все, що нині робимо. В їх очах всі наші провідники це запроданці, чужі аґенти. Колись всі вони були „большевицькі аґенти", нині всі „націстичні аґенти". Також все, що ми не зробилиб в площині заграничної інформації, чи політики, було „дурне", „дітвацьке", „дурисвітське", „фальшиве" і т. п. Ми розуміємо роботу ворогів українського народу, бо вона має дуже вираховані цілі. Але не можемо зрозуміти тих своїх власних виродків, які ось у той спосіб поступають. Вони, що вбільшости сиділи впродовж довгих років десь по норах і ні словечком не обзивались, повилазили нині з тих нор і давай з якимсь диким, мерзотним смаком, висмівати все, що дотепер було в нашій суспільности зроблене.

Певно, що були в нашій роботі помилки. Певно, що світові події в деяких випадках пішли зовсім в розріз з певним обчисленням деяких осіб. Помилялось багато людей на світі. Також зрозумілим є факт, що в тих обставинах нам дійсно потрібно мужньої критики. Колиж бо ті кретини, що тепер повилазили з нор, не розбирають справ у правдивім світлі, не шукають за дійсними помилками, не пробують подати дійсно оздоровлюючої медицини. Ні, вони з розкішю садиста опльовують все, навіть те, що було добре. Вони перекручують там, де щось не вміщається в їх огидні особисті розрахунки. Вони оправдують тих, що їх їм вигідно виправдувати, а обсмаровують багном тих, котрі їм із особистого боку неприємливі. Не про висвітлення подій їм ходить, лише про їхні хробашливі персональности. Щоб дістати якусь несамовиту насолоду, вони пробують заплювати все, що денебудь було без них довершене. Таким поступованням вони викликують ще більше моральне замішання в нашій суспільности, а понадусе викликують таке загальне переконання, що ми взагалі до нічого нездатні.

Повторяємо — критика це дуже потрібна і оздоровююча річ. В Анґлії все існувала сильна парляментарна ґрупа, котрої завданням було критикувати потягнення уряду. Провідникам цеї опозиційної критикуючої ґрупи уряд навіть платить великі пенсії. Але їх критика дійсно була і є оздоровлююча і корисна. Заки даний критик виступить в парляменті з критикою він докладно студіює дану справу, він накопичує факти, він складає ті факти до купи, робить реальний висновок з них. Він в ніякому разі не опльовує того, що було добре. Навпаки, часто дає признання урядови за добре переведену річ.

І нам такої критики потрібно. Здорової, опертої на фактах, на розвазі, незабарвленої ніякими особистими почуваннями і жадобою якоїсь садистичної пімсти. Нам такої оздоровлюючої критики дійсно дуже потрібно. І коли ми майже ніколи не змогли такої здорової критики створити, то причиною цього було власне це, що ми все мали хробашливих критикоманів, які пробували все зогидити. Такий критикоман лише чекав на нагоду, щоб хтось із даного табору щонебудь критичного сказав про свій табор. Ці слова такий критикоман зараз підхоплював і використовував як оправдання своєї плюгавої критики. У висліді треба було замикатись у мовчанку і треба було затиснути уста навіть тоді, коли треба було дещо критичного сказати.

Так як всюди, так і тут, наш широкий загал в однаковій мірі разом з провідними одиницями поділяє вину за наші суспільні недомагання. Бо наш широкий загал своєю поставою міг би знайти багато нагоди, щоб тих критикоманів осудити, не то давати їм моральної піддержки.

Дві Італії: до Мусоліні й за Мусоліні

(З промови Френсиза Бидла).

Оману, що її напустив на італійський народ фашизм, мало хто малював так справдно, як Френсиз Бидл, ґенеральний прокуратор, у своїй промові, виголошеній у сегорічний День Колюмба на святі в Карнеґі Гол у Ню Йорку. Сила тої промови в тому, що бесідник зручно протиставив визволену по довгій боротьбі Італію з Італією, обезчещену фашистівською диктатурою.

„Ні один народ не знає так добре значіння визволення краю," говорив Бидл, „як народ, що мав його й втратив." Відноситься це, на думку Бидла, передовсім до італійців, котрих історія це довговічна боротьба проти чужих наїзників: еспанців, французів і австрійців.

„Цілими поколіннями оборонці Італії воювали й програвали. Так, вони програвали й їх здушувано. Але невсипуща любов для рідного краю не засипала, не давала їм складати зброю й піддаватися... Вони воювали, поки не могли програти, і тоді їх мрія здійснилася. В другій половині останнього століття Італія добилася незалежности. Край став вільний.

„Вільний і обєднаний: але тепер ця мрія пропала, і в салях Риму ховається шакаль. Але зерно свободи лежить глибоко в італійській землі, вона вросла в неї заглибоко, аби її можна легко викоріненити. За багато річей пригадує на неї. Є багато ймен, славних у далекій минувшині, які розбуджують память у теперішньому. „До таких імен, які не дають заснути памяті про свободу, належать: Данте, Ґаліleo, Леонардо да Вінчі Мікельанджельо, Тассо, Аріосто.

„Але погляньмо назад не дальше, ніж на сто літ. Там над рікою Тибром Ґарібальді, проти котрого стояли багато численніші полки французів, зо сорочкою, опосоченою кровю його власних леґіонарів, звернувся з голосними словами до своїх дорадників, котрі хотіли би замирення з ворогом: „Хто ще має віру в Італію, най іде за мною!" і повів з гір боротьбу, на взір партизанки... Нам не треба нагадувати Маціні... ні Кавура, що відважно привстидав умірковaних підчас революції в 1848. році, коли на їх мугикання сказав: „Пощо нам далі просити за дрібниці або за ніщо? Я пропоную, аби ми зажадали Конституції!"

З таких духів створилася Італія. Як наш рідний край (Америка), так і Італія памятає на імена, котрі зробили її краєм вільних людей". Італійці давали нам постійну „цю тему свободи краю й тему скидування угнітачів. Таким духом пересякло: італійська література, італійське малярство. Коли в Америці зривалася революція, Альфієрі з Риму витав її поезією. Як Америка почала розбудовувати свою нову державу, її заохочував італійський письменник Леопарді словами: „Нещасливий є той, що вмирає в війні не за свій дорогий край, а за якусь чужу справу".

Та „нині цей народ, що видав зо себе таких людей, як: Кардучі, Верді, Маркoні, Пучіні, Карузо, Тосканіні, найшовся перед дрібними людьми Европи".

„Але не на все, і, коли подивитися на справу зо становища історії, не на довго. Нині італійці, прибиті й мовчаливі, ...уступають дороги іншій чужинецькій армії, як вона машерує й задержується, аби дати їм нагальні прикази. Так, ще... одним наїзником станула ця брутальна горда зо свастикою, що маскується як приятель і союзник".

„Маска тонка. Вона не дурить нікого, навіть не дурить того чоловіка, що себе називає „дучем" (провідником). Нині колишня Італія лежить у поросі. Її нарід знає, що його зраджено, і він бачить, як тінь нового закріпощення розтягається на весь край, закріпощення, багато страшнішого, ніж те, яке колинебудь знали предки".

„За кілька днів мине двацять літ з часу, як Мусоліні помашерував на Рим. Для людей Італії це були роки обявлення, траґічного й ще більше траґічного. Язва фашизму пішла по Італії в хвилю внутрішньої боротьби, заміщання й повоєнної слабости, з котрої держава підносилася поволи, але певно. Фашизм захопив Італію, закриваючи свої основні цілі балачкою про „працю, порядок і дисципліну". Багато людей далося зловити на ці вивіски, й не добачили злочинного воєнного бандита й тирана, що за ними кривсь".

„І незадовго потім італійці побачили, як продукти їх праці, їх заробітки і молодь краю розтрачується на безужиточні війни. Вони свідками, як виграваючий бундючно диктатор подзенькує шаблею; вони прислухувалися його надутим бесідам, підчас коли податки зростали, і з цілого краю спливала кров, аби вдоволити амбіції одного чоловіка.

„Крізь тоненьку шкаралупу нового промислового порядку почала показуватися омана фашизму. Народ Італії його не любить. Він був занепокоєний. Він не хотів продати свого первородного права за цю миску сочевиці. Він високо цінив мир і свою свободу, аби віддати їх за кілька апартаментових домів, за вязку розкладів поїздів. Він бачив, як державою маневрується так, аби її довести щораз ближче до напасливої війни."

„Де ділася сила, гідність великої держави, яку обіцяв Фашист Мусоліні? Італійці ще й нині гордий народ, але їх вожд плазує, вичікуючи на кришки зо стола фірера.

„Нині італійцям вже фашизм надоїв, і Мусоліні, а найбільше з усего Гітлер."

І коли італійці не зриваються до бою проти фашистів і націстів, то лише тому, що вони знають, що з голими руками їм ніяк не можна дорівняти цим бандитам, узброєним у всяку модерну зброю. Одначе, з цього ще не виходить, що на все так лишиться. Якби смертельно не вбивали машини, духа вони все таки досягнути не можуть. У світі, котрий закоштував уже свободи, найдуться засоби, якими можна обійти всякі обмеження цензорів й скомунікуватися навіть з тими, що їх запроторено в концентраційні табори. В людей і в народів, які зазнали колинебудь волі, є певні признаки волі, які перетривають, не оглядаючися на кулі. Цей дух буде тривати й колись проявиться й, як йому буде треба, візьме машину в свої руки.

Тоді й повалиться диктатор.

ПОМІЧ НА ПУСТИНІ.—Ранений член залоги британського повза лежить на піску, а його товариш обвязує йому ранену ногу. Повз патролював фронт на Західній Пустині. По першій перевязці раненого відставлено до „основного шпиталя" на тилах.

ВІЙНА СЯГАЄ ЩОРАЗ ГЛИБШЕ В ЖИТТЯ АМЕРИКИ

Команда армії збільшує постійно свої вимоги щодо числа нових рекрутів. Цей один факт ставить перед очима населення щораз яскравіше серіозність війни. Паювання деяких продуктів, стабілізація цін, відсутність деяких предметів розваги й розкоші і тим подібні обмеження примушують людей заводити деякі зміни в їх щоденних звичках. Та перехід мільйонів чоловіків з цивільного життя у збройні сили держави цілком певно засягне в саму глибину американського життя.

В міру того, як один чоловік за другим вступає до армії, чи як їх асентирують, ціль Злучених Держав щодо того, щоб розбудувати найбільші в світі сухопутні, морські й повітряні сили, наближається до здійснення. Асентирункові приділи стають кожного місяця більші, так, що в деяких околицях вже майже вичерпано резерву мужчин, зарахованих до кляси „1-А". Щоб асентирункові комісії в таких місцевостях не мусіли покликати вже тепер жонатих чоловіків, генерал-майор Луис Б. Герші наказав стейтовим асентирунковим директорам, щоб вони вирівнали приділені на їх стейти квоти між поодинокими округами так, щоб округи з непокликаними ще нежонатими поборовими давали більше рекрутів, ніж інші. Він також зажадав, щоб всі округи покінчили перевірку і рекляси фікацію поборових до 16-го жовтня. Коли це станеться, тоді щойно уряд буде певно знати, скільки мужви він зможе набрати до своїх збройних сил. Він матиме точний підрахунок всіх мужчин у віці від 21 до 45 літ та відомости про їх здатність до військової служби.

Не мине багато часу, коли будуть зібрані подібні відомости про молодих хлопців у віці 18, 19 і 20 літ. В конґресі вже внесено закопроєкти, щоб їх також покликати до війська, хоч дуже можливо, що конґрес візьме їх під увагу щойно після листопадових виборів. Та нема сумніву, що ті закони будуть ухвалені.

Назагал військові власти приймають, що в Америці є 28 міліонів мужчин у віці від 18 до 45 літ. На підставі досвіду з тими міліонами рекрутів, яких вже забрано до армії, можна рахувати, що після лікарських оглядин можна буде взяти на військову службу біля 18 міліонів чоловіків. В тому числі, одначе, будуть жонаті люди з дітьми та вишколені робітники, необхідні для промислу і воєнної продукції. По виключенні їх, все таки остането біля 11 міліонів людей, що можуть бути покликані до війська і тим способом задоволити вимоги, які ставить армія, фльота і повітряні частини. Це максимальне число основане на заложенню, що війна потриває ще два або три роки.

Щоб досягнути того числа, військові власти передбачують рекрутацію всіх нежонатих мужчин, як і тих, що мають так званих „другорядних" членів родини на свойому утриманні, себто батьків, братів і сестер, дідів чи дальшу рідню, а також і жонатих але бездітних. Припускають, що у війську буде вже близько 9 міліонів людей, коли пічнеться асентирунок жонатих чоловіків, що мають діти. І певно мене ще рік, поки заберуть до війська нежонатих і бездітних, та поки їх заосмотрять в потрібний лаштунок і вишколять.

Рівночасно будуть куди точніше приглядатись до прохань про звільнення від військової служби на тій підставі, що людина необхідна для воєнної продукції. Дотепер місцеві комісії рішають, яка індустрія важна і хто для неї необхідний. Головна асентирункова управа дала тільки дуже широкі загальні вказівки. Часто самий факт, що людина працює у фабриці, яка полагоджує воєнні замовлення, вистачає, щоб її звільнили від війська. Та тепер, коли покажеться, що чоловіка може на якійсь роботі заступити жінка або чоловік поза асентирунковим віком, тоді робітника візьмуть таки до війська, перекласифікувавши його попередно до кляси „1-А".

Поки прийде 1943-тий рік, найбільш замітною появою в житті Америки буде щораз то менше число мужчин в цивільних одягах, а в 1943-му році, при кінці, залишиться дуже мало родин, з яких хтось не служитиме у війську. І це буде найпевнішою заповіддю поразки для Держав Осі.

Загальна Рада ФЛІС.

ЗБІР ЗАЛІЗЗЯ В БРОНКС.

НЮ ЙОРК. — Дільниця Ню Йорку, Бронкс, дала 15,000 тон старого заліззя. Справді та сума перевищила наложену квоту, що виносила 10,000 тон, але вона далеко не досягнула того, що передбачав президент тої дільниці, Лайонс. Він казав, що Бронкс дасть 50,000 тон. Міські власти почали те старе заліззя звозити на пусті парцелі і звідтам те старе заліззя зачнуть забирати великі компанії. Малі торговці заліззом не годні собі дати з тим ради.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Товариства ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 12:30 пополудні, в парохіяльній гали, 1944 Вест Ґрі вулиця. — І. Магас, предс.; П. Хомин, рек. секр.; М. Батюк, фін. секр.; І. Сливка, кас.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. Н. З. П. Діви Марії, від. 112, буде мати місячні збори в неділю, 18. жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Просимо всіх член иць прийти на ці збори, бо будемо мати дуже важну справу до полагодження. Довгуючих членкиць просимо вирівнати свої вкладки. — За уряд: Марія Ліска, предс.; Катерина Габрівська, фін. секр.; Параня Ризун, кас.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 18. жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Приявність всіх членів на зборах є конечно пожадана. — П. Герман, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 18. жовтня, в церковній гали, 127 Парк ул., зараз по Сл. Божій. Просимо членів прийти на час і заплатити свою належитість, бо каса не буде закладати за нікого, а член буде суспендований. — М. Сампара, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Сестр. Любов, від. 177, відбуде збори в неділю, 18. жовтня, в годині 1. пополудні. Просимо місцевих і позамісцевих членів прийти на ці збори. Довгуючих членів просимо вирівнати свої вкладки на зборах під ч. 18 Пилґрем улиця. — С. Саска, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Три-квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 18. жовтня, в церковній гали, 74 Герис Еве., в годині 1. по обіді точно. З причини, що секретар буде на зборах короткий час, просимо членів, що платять свої союзові вкладки на зборах, щоби старались прийти пару хвилин перед зборами та доручили свої належитости. Тому, що це трикварталь ні збори, просимо всіх членів прийти точно на збори. Уряд і контр. комісія будуть здавати звіт з діловодства за третій квартал; також будуть важні справи до обговорення і полагодження. — Уряд: О. Косюк, предс.; Т. Лаба, кас.; І. Кокольський, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 2. пополудні, в звичайнім місці. Уряд просить членів, щоби явилися на збори, бо є кілька важних справ до полагодження. — За уряд: Ю. Загвоцький, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 18. жовтня, в год. 2. попол., в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. — П. Головачук, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Збори Бр. св. Йосафата, від. 217, відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 3. пополудні, в гали парохіяльній, 303 Гудсон ул. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої довги, або будуть суспендовані. Не приявні члени на зборах будуть карані згідно з ухвалою. — І. Пастущин, пр.; П. Пасяк, кас.; А. Іванів, секр.

БРОНКС, Н. Й. — Тов. Любов, від. 298, повідомляє, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 17. жовтня, в годині 8. ввечір, в церковній гали, 1745 Іст Вашингтон Ев. Просимо всіх членів і членкиць прийти конечно на ці збори, бо маємо багато важних справ до полагодження, а саме: справа реґістрації Воєнних Бондів і спільного концерту. — За уряд: М. Федосик, предс.; І. Гупало, кас.; Й. Сидор, секр.

ОБУРН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 283, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться 18. жовтня, в годині 2. пополудні, у своїм Домі. Тому, що будуть важні справи, взиваємо всіх членів прийти на збори на означений час. — За уряд: Т. Олійник, голова; М. Вільчинський, скарбник; М. Курій, фін. секр.; Е. Саварин, рек. секр., 135 Washington St.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 18. жовтня, зараз по відправі, де звичайно. Просимо всіх членів бути приявними. — Секретар.

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. — Бр. св. Михаїла, від. 296, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 2:30 пополудні. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаємо, щоб вирівнали свої залеглі вкладки, або будуть суспендовані. — Д. Любінецький, предс.; М. Земледух, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 2. попол., в гали У. Г. Клюбу, 13 Вашинґтон ул. Просимо членів вирівнати свої належитости. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 18-го жовтня в год. 2. попол., в церковній галі, 47 Говп Еве. Просимо членів прийти на збори. Ще раз упоминаємо одного члена і членицю, що коли вони не заплатять свого довгу, то будуть суспендовані. — В. Сметана, предс.; В. Бродський, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 342, відбудуться в неділю, 18. жовтня, в годині 2. пополудні, в ґалі церковній. Просимо всіх членів зійтись на збори і заплатити свої місячні вкладки. Довгуючі члени щоб сповнили свій дов, бо інакше будуть суспендовані. Просимо членів переписати свої діти до старших членів. аТкож просимо вписуватись до У. Н. Союзу, як старші так і діти. Діти можуть вписатись і на 1,000 дол. — І. Савчак, предс.; К. Миньо, кас.; І. Маркович, секр.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЙОГО ПРИЯТЕЛІ.—Майор Джан Кині зо Сиракюз, Ню Йорк, начальний капелян військ Обєднаних Держав на південно-західньому Пацифіку, зєднав собі прихильність тубильців у Новій Ґвінеї. Він стоїть перед розпочатою вже будовою його каплиці.

ТАРЗАН, ч. 652. Лодка перевернулась.

Лодка немов лушпина колихалась на розбурханих хвилях. Вона то виринала на хребет хвилі, то поринала між високими хвилями.

Тарзан далі плив попри лодку і закликав пасажирів до збереження спокою та до витревалости. Пасажири повинувались його закликови.

З часом буря почала притихати. Дощ перестав падати, вітер почав слабнути і здавалось, що нашим пасажирам вдасться вийти ціло з тої небезпеки.

Але якраз в ту хвилину, коли все ставало рожевіше і нова надія почала наповняти серця людей, лодка вдарила в щось тверде і перевернулась.